

Zlatna groznica još jednom trese Srbiju od kako je u javnost procurela informacija da je američka kompanija FriportMekmoran blizu Bora otkrila “najbogatije” nalazište zlata na svetu. Odmah su počele da “lete” procene o količinama zlata, njegovoj vrednosti i milijardama dolara koje će biti uložene u rudnike u Srbiji. Navodno je u jednoj bušotini na nalazištu Čukaru Peki u dužini jednog metra nađena žila sa 50,3 grama zlata po toni, što je apsolutni svetski rekord. Međutim, u kompaniji Rakita eksploration Bor doo, lokalnoj filijali kompanije FriportMekmoran, su nam rekli da ne mogu da potvrde ove informacije jer su poslovna tajna, kao i da ne znaju kako su one dospеле u javnost.

Procenjene vrednosti nalazišta su, prema podacima koje je objavio, na šta ga obavezuju pravila berzanskog izveštavanja, drugi partner u poslu kanadski Reservoir minerals 65,3 miliona tona rude sa koncentracijom od 2,6 odsto bakra i 1,5 gram zlata po toni, uključujući jedan deo od 6,8 miliona tona sa 9,6 odsto bakra i 6,9 grama zlata po toni rude.

U istražnim bušotina na nekoliko mesta nađene su veoma bogate žile i bakra i zlata. Tako je u jednom pojasu od 291 metra nađeno u proseku 5,13 odsto rude bakra i 2,4 grama zlata po toni rude. Zatim je u jednoj bušotini u pojasu širokom 160 metara otkrivena koncentracija 6,92 odsto bakra i pet grama zlata po toni rude. Ukupno se procenjuje da nalazište Čukaru Peki sadrži 1,6 miliona tona bakra i 94,5 miliona tona zlata. Kao povoljna okolnost navodi se i da je nalazište na pet kilometara od Bora gde je izgrađena nova topionica.

Dušan Simić, direktor Jantar grupe, društva za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina ističe da je kod Bora pronađeno prilično bogato ležište bakra, a da je zlato samo prateća komponenta.

“To jeste realna priča, ali nije realno da eksploatacija počne brzo. Potrebno je još bar pet do 10 godina da se završe istraživanja”, ukazuje Simić dodajući da otvaranje takvog rudnika, na tolikoj dubini i sa tolikom količinom rude zahteva investicije koje se mere milijardama dolara. “To niko u Srbiji ne može da finansira, a pitanje je da li imamo i dovoljno ljudi za to”, napominje on, odgovarajući i na pitanje koje uvek iskrsne na ovakvim temama “zašto ne možemo mi da vadimo bakar i zlato već moraju stranci”.

Ovako procenjeni depoziti bakra i zlata prema trenutnim berzanskim cenama vrede oko 18 milijardi dolara.

Ministar rudarstva i energetike Aleksandar Antić je povodom Dana rudara izjavio da se “raduje dobrim rezultatima” kao i da se “sa radošću, željom ali i pritiskom, nadamo da će da ta kompanija što pre započeti i eksploataciju rude”.

Međutim, rudnici zlata predstavljaju jedan od najvećih zagađivača životne sredine i značajno utiču na prirodu i biljni i životinjski svet. Otud je pitanje koliki bi stvarni ekonomski efekat on imao za državu (za kompaniju koja bude vadila rudu on je nesporan).

Rudna renta na metale u Srbiji je pet odsto na osnovnu cenu dobijenu u topionici. Zagovornici rudarenja ističu da prihod od rudne rente nije jedina korist od rudnika. Važniji za državu su plate koje se isplaćuju i koje su u rudarstvu više od proseka, porezi i doprinosi koji se na njih plaćaju, rast potrošnje i standarda lokalnog stanovništva. Međutim, prema nekim procenama ekonomski efekat za državu, odnosno za poreske obveznike ne mora biti uvek pozitivan. Na primer, pokret "Ne prljavom zlatu" (iz SAD), koji se zalaže za zabranu prljavih i toksičnih tehnologija u vađenju zlata, došao je do podatka da rudarske kompanije veoma često potcenjuju troškove zatvaranja rudnika i sanacije terena. Samo u SAD se procenjuje da su rudarske kompanije potcenile ove troškove za čak 72 milijarde dolara. Ove troškove je neko morao da plati, a to su bili poreski obveznici koji su to na kraju plaćali iz budžeta. Ali, ne moramo ići do Amerike, jer 2000. godine se desio incident u Rumuniji u rudniku Baja Mare, kada je popustila brana i 100.000 tona otpadne vode se slilo u Tisu i na kraju u Dunav. Ovo smo i mi osetili, jer je pobijeno 1.400 tona ribe, a bila je zatrovana pijaća voda za 2,5 miliona ljudi. Troškove sanacije ovakve katastrofe nije moglo da pokrije ni osiguranje, a ni operater rudnika, australijska firma Esmeralda eksplorejšn. Investitori su našli spas u zahtevu za bankrot, koji ih je zaštitio od poverilaca, ali takvog spasa za stanovnike Rumunije, Mađarske i Srbije nije bilo. Simić ističe da će se zbog velike dubine nalazišta kod Bora verovatno otvoriti podzemni rudnik, kao i da se još ne zna kojom tehnologijom će se odvajati zlato kada do toga dođe. "Naši ekološki propisi su strogi i već desetak godina usklađeni sa evropskim direktivama. I standardi stranih kompanija su, takođe, ekološki zahtevni. Jedino što može da se desi je da država ne kontroliše sprovođenje zakona", napominje Simić, dodajući da je incident od pre nekoliko godina kada je zatrovana Tisa od rudnika zlata u Rumuniji nastao zato što je u vađenju rude korišten cijanid, ali da to ne mora biti slučaj i u Boru, budući da se već sada zajedno sa bakrom vadi zlato drugim metodama. "Nijednoj kompaniji nije u interesu da se igde napravi ekološka bomba. Zato se i pravi studija uticaja na životnu sredinu pre otvaranja rudnika. Takođe se vodi javna rasprava na kojoj građani mogu da daju svoj stav, dobijaju se saglasnosti lokalne zajednice i države", kaže on, dodajući da istraživanja u Srbiji dobijaju strane kompanije, ali da njih rade naši geolozi, što im omogućava da nauče posao. Ipak, efekti rudarstva na zapošljavanje više nisu kao nekada. Tek oko 11 miliona ljudi na globalnom nivou radi u rudnicima, što je tek oko 0,5 odsto svetske radne snage. U poslednje tri decenije korišćenje cijanida za odvajanje zlata od rude je postalo veoma rasprostranjeno. Pri korišćenju ove tehnologije velike količine iskopanih stena se polivaju natrijum cijanidom, nakon čega se hemijskom reakcijom izdvaja zlato. Problem nastaje sa

ostacima cijanida, koji se, najčešće, ostavlja u jezeru iza brane, kao što je bio slučaj u Rumuniji ili se čak ispušta direktno u reku.

Nedavno je u Rumuniji kompanija Gabriel resourses podnela tužbu tešku četiri milijarde dolara protiv ove države zato što nije dala dozvolu za eksploataciju zlata iz nalazišta Rosia Montana u Transilvaniji, nakon što je urađena studija o uticaju na životnu sredinu. Da bi došla do 314 tona zlata i 1.500 tona srebra, zbog čega je ovo smatrano najvećim nalazištem zlata u Evropi, kanadska kompanija je nameravala da sruši četiri planinska vrha, iseli tri od desetak sela u ovom području, upropasti galerije u rudnicima iz vremena Rima i iza sebe ostavi toksično jezero od 215 miliona kubnih metara vode sa sadržajem cijanida.

Inače, najveći podzemni rudnik zlata na svetu, koji se nalazi u SAD, ima koncentraciju od čak 44,1 grama zlata po toni rude i rezerve od 170.000 tona rude.

Međutim, najbogatiji podzemni rudnik je Turquoise Ridge sa 16,9 grama zlata po toni, ali i sa rezervama rude od čak 10,9 miliona tona. Količina samog zlata u nalazištu iznosi 184,8 tona. Inače najveći rudnik zlata na svetu je Muruntau u Uzbekistanu u kom je prošle godine proizvedeno 80,8 tona zlata. Drugi po veličini je Grasberg u Indoneziji, kojim upravlja američka kompanija FrimontMekmoran, koja i istražuje u Boru i koja je prošle godine proizvela 35,2 tone zlata. Ovaj rudnik je, inače, i jedan od najvećih rudnika bakra.

izvor: balkanmagazin.net